

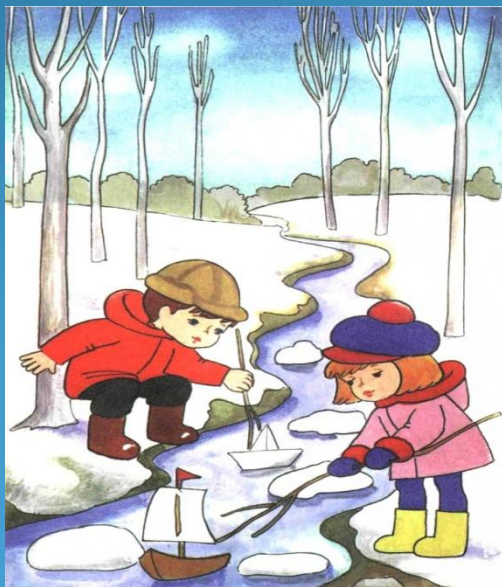

M. Pettis
© 1999

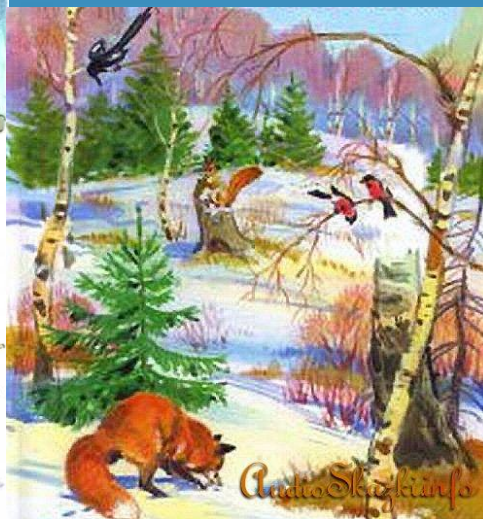
- Яз житә. Көннәр жылына. Кояш матур елмая. Карлар эри. Урамнарда гөрләвекләр йөгәрә. Жылы яктан кошлар кайта.

- 1. Яз житә. Көннәр жылына. Кояш матур елмая. Карлар эри. Урамнарда гөрлөвекләр йөгөрә. Жылы яктан кошлар кайта.

- 2. Яз житте. Көннәр жылынды. Кояш матур елмайды. Карлар эреде. Урамнарда гөрлөвекләр йөгерде. Жылы яктан кошлар кайтты.

*Унжүиденче март.
Билгеле үткән заман хикәя
фигыль.*

●
Басты, эчте , ашады, торды, белде

1. Основа оканчивается на (согласный (звонкий/глухой), гласный);
2. Основа глагола твердая/мягкая;
3. Аффиксы.

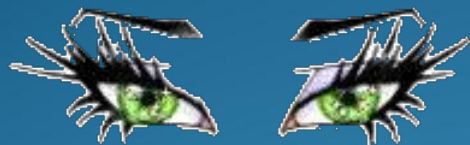
Кушымчаларны дөрес куллан!

● Аффикс	-ты, -те	-ды, -де
пример	Басты, эчте	Ашады, торды, белде

Кушымчаларны дөрес куллан!

● Аффикс	-ты, -те	-ды, -де
Присоединяются к основам, заканчивающимся	на глухой согласный	на гласный или звонкий согласный
пример	Басты, эчте	Ашады, торды, белде

ЗАПОМНИ!

Определенное
прошедшее время →
(билгеле үткән заман)

килде
житте

Я сам(а) видел(а)

- ды / - де

- ты / - те

- *яз килә*
- *кояш елмая*
- *чәчәкләр уяна*
- *дөнъя куана*
- *канатлы җырчылар моңлана*

- *яз килә- яз килде*
- *кояш елмая- кояш елмайды*
- *чәчәкләр уяна- чәчәкләр уянды*
- *дөнъя куана- дөнъя куанды*
- *канатлы җырчылар моңлана - канатлы җырчылар моңланды*

- яз *килде*-весна пришла
- кояш *елмайды*-солнце улыбнулось
- чәчәкләр *уянды*-цветы проснулись
- бар дөнья *куанды*-весь мир обрадовался
- канатлы җырчылар *моңланды*-пернатые певцы спели песни

- *килде*
- *елмайды*
- *уянды*
- *куанды*
- *моңланды*

1 ВАРИАНТ

Яз бозлар **кузгалды**

Елмайды, **көлде** **кояш**,

Урамнар буйлап **атлады**

Ямьле һәм күңелле яз.

.

2 ВАРИАНТ

Яз **килде**, **кояш** **көлде**,

Дөньяга нур **бөркелде**.

Уянды бар агачлар,

Куанды алмагачлар

Рефлексия

Сораулар	ЭЙЕ(+)	ЮК(-)
Если мы хотим сказать о событиях, которые мы сами не видели, то употребляем аффиксы: -ды, -де, -ты, -те.		
Если мы рассказываем о событиях, которые мы сами видели, то употребляем аффиксы: -ды, -де, -ты, -те.		
Аффиксы -ды,-де присоединяются к основам заканчивающимся на глухой согласный		
Аффиксы -ты,-те присоединяются к основам заканчивающимся на глухой согласный		
Для образования прошедшего определенного времени (билгеле үткэн заман) к слову яз присоединяется аффикс - ДЫ		
Для образования прошедшего определенного времени (билгеле үткэн заман) к слову бас присоединяется окончание - ДЫ		

Өй эше:

- Көчле укучыларга “Яз житте” темасына инша язарга (8 жөмлө) (-ды, -де, -ты, -те кушымчаларын кулланып).
- Урта өлгерешлелэргэ “Яз” темасына диалог төзергэ (-ды, -де, -ты, -те кушымчаларын кулланып).
- Йомшак укучыларга ”Яз” темасына 3 жөмлө төзергэ (-ды, -де, -ты, -те кушымчаларын кулланып).